۲۰

ارزش کتاب و کتابخوانی

متن سخنرانی استاد حسین انصاریان

بسم الله الرحمن الرحیم

ارزش کتاب و کتابخوانی

نویسنده:

حسین انصاریان

ناشر چاپی:

دار العرفان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

ارزش کتاب و کتاب خوانی

مشخصات کتاب

سرشناسه:انصاریان، حسین، ۱۳۲۳ -

عنوان و نام پدیدآور:ارزش کتاب و کتابخوانی / مولف حسین انصاریان ؛ ویرایش و تحقیق مرکز علمی تحقیقی دارالعرفان الشیعی.

مشخصات نشر:قم : دارالعرفان ، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری:۴۷ ص. ؛ ۵/۹ × ۵/۱۹ س م.

شابک:۴۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳۹-۴۵-۹

وضعیت فهرست نویسی:فاپا

یادداشت:پشت جلد به انگلیسی: By. Hussain ansarian: The value of book and reading the book.

موضوع:کتاب و مواد خواندنی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع:دانش و دانش اندوزی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

شناسه افزوده:انتشارات دارالعرفان

رده بندی کنگره:BP۲۵۴/۴/الف۸۳الف۴ ۱۳۸۸

رده بندی دیویی:۲۹۷/۶۵۳

شماره کتابشناسی ملی:۱۹۴۸۳۱۵

ص:۱

سخن ناشر

باسمه تعالی

آنچه انسان را در مسیر پر فراز و نشیب زندگانی از نابسامانی ها محفوظ می دارد و موجب سعادت و سرفرازی و سربلندی او در امتحانات الهی می شود، پژوهش پیرامون علوم الهی و معارف اسلامی و پوشاندن جام عمل به دستورات بلند ربانی می باشد.

در این خصوص، دست یابی به حقیقت معارف الهی و آشنایی با جایگا حساس و ویژ آن ها در حیات انسانی، ضروری احساس می شود.

مرکز علمی تحقیقاتی دارالعرفان، در راستای اهداف الهی خود، این بار افزون بر استفاده از مطالب پربار و عالمان دانشمند محقّق حضرت استاد حسین انصاریان، با انتشار گلچینی از متن سخنرانی های معظّم له، از بیان پر حرارت و جذاب سخنرانی های استاد نیز تشنگانِ معارف سراسر نور ائمه اطهار: را بی نصیب نگذاشته و بدون خارج ساختن متن سخنرانی از قالب گفتاری آن، باب دیگری را برای استفاده از معارف آل الله: و سیراب گشتن از این چشم پرفیض باز نموده است.

اشاره

امید که با عنایات خاص اهل بیت عصمت و طهارت: بیش از بیش بتوانیم از زمزم معارف آن ذوات مقدّس سیراب گردیم.

مرکز علمی تحقیقاتی دارالعرفان الشیعی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی سید الانبیاء و المرسلین حبیب الهنا وطبیب نفوسنا ابی القاسم محمد صلی الله علیه و علی اهل بیته الطیبین الطاهرین المعصومین المکرمین.

ارزش کتاب و کتابخوانی

موضوع کتابت و نگارش از گرانمایه ترین و مهمترین امور بشر محسوب می شود؛ چرا که کتابت بزرگترین عامل صیانت و نگهبانی از اندیشه ها و

ص:۲

علوم دانشمندان است.

بقـای علوم و انـدیشه ها که باعث رشـد فکری و عملی اجتماع می شود به وجود کتابت است. علم با تمام ارزش ذاتی اش اگر انتقال پیدا نکند و محبوس بماند کوچکترین ارزش ندارد.

توجه اسلام به کسب علم

اسلام، به علم و دانش اهمیتی ویژه و ارزشی فوق العاده می دهد تا جایی که دستور داده شده است که:

«اُطْلُب العِلْمَ مِنَ المَهدِ إلَی اللَّحدِ»

«از گهواره تـا گور دانش بیـاموز». و یـا پیـامبر اسـلام صـلی الله علیه و آله امر می کننـد که: «طلب دانش بر هر مسـلمانی فرض است» (۱). دانشجویان مورد محبت خداوند متعال هستند و باب ارزش نگارش و کتابت فضل علم که در روایات و آیات قرآن کریم بابی

۱- (۱)) . طَلبُ العِلْمِ فریضَهٌ عَلی کُلِّ مُسلِمٍ . الکافی : ۰۳/۱ حدیث ۱.

بسیار گسترده است بیانگر اهتمام ویژه اسلام به علم اندوزی است.

ارزش نگارش و کتابت

کتاب یعنی اوراق منظمی که حاوی یک سلسله مسائل علمی و اندیشه های ژرف نگران می باشد.

کتاب و نوشته حافظ علوم بشری و قلعه محصولات فکری و وسیله انتقال علوم به دیگران و روشنگر زمانها و نسلها است و سبب احیای تاریخ و فرهنگ ملتها و اقوام مختلف است.

اهل بیت عصمت و طهارت: سفارش بسیار زیادی در امر کتابت و نگارش مطالب علمی به صورت مطلق دارند و در روایات مختلف به مطالب ارزشمندی که دلیل ارزش کتاب و نگارش آن است اشاره فرموده اند.

در این راستا وجود مبارک رسول اکرم صلی الله علیه و آله

می فرمایند: «علم و دانش را به بند کشید و از آن نگهبانی کنید. عرض کردند: چگونه علم را به بند کشیده شود؟ فرمود: کتابت و نگارش آن». (۱)

در این روایت پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله بصورت مطلق به کتابت مطلق علم امر می نماید.

و یا امام صادق علیه السلام می فرمایند: «اِحْتَفِظُوا بِکُتبِکُم، فَإنَّکُم سَوف تَحتَاجونَ الیها» (۲):«کتابهایتان را نیک نگاهداری کنید زیرا که بزودی به آنها نیازمند خواهید شد».

«بنویس، و دانش خویش را در میان برادرانت منتشر ساز و چون مرگت فرار رسد کتابهایت را (از دست مده، مفروش، تلف و پراکنده مساز، بلکه) برای فرزندانت به ارث باقی بگذار. زیرا زمانی پرفتنه و آشوب خواهد آمد که مردمان تنها

۱- (۱)) . قیّد والعلمَ، قیل : و ما تقییده؟ قال : کتابتهُ . منیه المرید : ۱۵۱/۲ ، باب ۹۱ ، حدیث ۵۳.
۲- (۲)) ۱. الکافی : ۲۵/۱ ، حدیث ۰۱.

به کتابهای خود انس گیرند و سرگرم گردند». (۱)این تعالیم و دهها مانند آن، باعث شیوع کتابت و نوشتن علم و زیاد شدن نسخه کتابها و رواج کتاب و تأسیس کتابخانه و ترویج علم و تألیف و خواندن کتاب و وقف کردن کتاب و کمک به تأسیسات علمی و کتابخانه شده است.

توصیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام

مردی از انصار به محضر مبارک پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله می رسید و در مجلس او شرکت می کرد و سخنانی از آن حضرت صلی الله علیه و آله می شنید که سخت او را به وجد می آورد و برای او شگفت انگیز می نمود، بطوریکه شیفته سخنان آن حضرت صلی الله علیه و آله می شد؛ ولی نمی توانست آنها را به خاطر بسپارد. لذا نگرانی خود را از جهت ضعف و کمبود حافظه، با حضرت صلی الله علیه و آله در میان گذاشت.

۱- (۱)) ۲. اکتُب و بُثَّ علمک فی اخوانک فان مت فاورث کتبک بنیک فانه یاتیعلی الناس زمان هرج لا یأنسون فیه الا بکتبهم . الکافی : ۲۵/۱ ، حدیث ۱۱.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمودند: برای حفظ و نگاهداری این سخنان، از دست خویش مددگیر و به دستش اشاره فرمود که گفتار و بیاناتش را بنویسد (۱).

امام مجتبی علیه السلام فرزندان و خواهرزادگان خود را فرا می خواند و به آنها می فرمود: اگر چه شما هم اکنون به عنوان افراد کوچک و خردسال فامیل و قوم و خویش خود بشمار می آیید ولی این امید هم وجود دارد که بزرگان قوم و گروهی دیگر باشید؛ لذا بر شما لازم است که علم و دانش را فرا گیرید. و اگر در جمع شما کسانی دیده شوند که نتوانند علم و دانش را فرا گیرند و یا در خاطر بسپارند باید به نگارش علم قیام کرده و آن نوشته علمی را در خانه های خویش قرار داده و از آن نگهبانی کنند (۲).

ابن بصیر می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمودند: «برای نگارش [حقایق دینی] دست به

۱- (۱)) . کنزالعمال : ۵۴۲/۰۱ و ۹۴۲.

۲- (۲)) . کنزالعمال : ۷۵۲/۰۱.

کـار گردیـد؛ زیرا شـما نمی توانیـد این حقایق را جز از طریق نگارش آن در خاطر خود حفظ نموده و از آن نگاهبانی کنیـد». (۱)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

«هنگامی که مؤمنی از دنیا می رود حتی اگر یک برگ نوشـته از علم خود باقی بگذارد، این برگ بصورت پوشـش و حفاظی میان او و میان آتش جهنم خواهـد بود، و خداوند متعال در برابر هر حرفی که در آن نگارش یافته است، شـهری گسترده تر از دنیا و آنچه در آن است به وی عطا می کند». (۲)

این مطالب گوشه ای از ارزش علم، عالم و علم اندوزی و نگارش علوم از دیدگاه اهل بیت:

۱- (۱)) . اکتبوا فانکم لا تَحْفَظون حتّی تَکتُبوا .
۲- (۲)) إن المؤمن اذا مـات و ترک ورقه واحـده علیها علم، کانت الورقه ستراًفیما بینه و بین النار و أعطاه الله تعالی بکل حرف مدینه أوسع من الدنیاو ما فیها . منیه المرید : ۱۴۳.

می باشد. در این باب مطالب آنچنان گسترده است که اگر بخواهیم تمام آن را ذکر کنیم مثنوی هفتاد مَن خواهد شد؛ تنها برای تکمیل این بحث شکل تدوین یکی از مشهورترین کتب دینی و منابع علمی شیعه را که بر اساس آیات و روایات تنظیم شده است یعنی کتاب اصول کافی را نقل می نمائیم.

ارزش علم از دیدگاه یکی از مهمترین کتب شیعه

مرحوم ثقه الاسلام کلینیکه خود بیست سال از عمر شریف خویش را با تلاش طاقت فرسا در راه تألیف کتاب «الکافی» گذرانده است در مقدمه کتاب ارزشمند خود به بحث پیرامون اهمیت تحصیل علم و آگاهی و لزوم ترویج آن از نظر دین می پردازد. باید توجه داشت که تفاوت انسان و حیوان به همین علم و آگاهی بستگی دارد. اسلام، جهل و نادانی را به هیچ عنوان جایز نمی داند اگر جهالت و نادانی جایز بود هیچ تکلیفی در عالم برای بشر ایجاد نمی شد کتابی بر پیغمبری فرود نمی آمد و هیچ یک از انبیاء به نبوت برانگیخته نمی شدند،

پس باید بگوییم که فلسـفه دین و نبوت بیرون آوردن بشر از جهل و نادانی است و این مقام جز با کسب علم حاصل نمی شود این منطق دین خداست. دین خدا در ابتدا انسان را به خردورزی و فرزانگی و داشتن شخصیت عقلی فرا می خواند و مردمان را به کار عقلی و تفکر دعوت می کنـد لـذا این همه ارزش به دانش در دین خدا داده شده است. برای آنکه گوشه ای از اهمیت علم، عـالم و صاحبـان کتب و انـدیشه هـای دینی و دیگر اندیشـمندان بیـان شود تنها به برخی از عناوین کتاب الکافی در باب فضل علم و دانش اشاره می نمائیم که در هر باب روایات مختلفی بیان شده است:

باب اهمیت علم و وجوب طلب آن و ترغیب بر آن.

باب تعریف علم و برتری عالمان.

باب ثواب عالمان (آنان که دانش اندوخته اند) و متعلمان (آنان که در حال دانش اندوزیند).

باب چگونگی حال عالمان و دانایان.

باب مقام عالمان و دانشمندان.

ص:۱۰

باب زیان فقدان عالمان و دانایان.

باب ارج نشست و برخواست و گفتگو با عالمان و دانشمندان.

باب اهمیت پرسش از دانایان و گفتگو با آنان.

باب ترغیب به یاد دادن و آموختن دانش و علم به همگان.

باب نکوهش ندانسته گویی.

باب نکوهش کردار غیر مبتنی بر علم و دانایی.

باب لزوم به کار بستن علم و دانایی.

باب مسئولیت دامنه دار عالمان و دانایان.

باب اهمیت کتاب و نقل علم و فضیلت نوشتن علم و نگهداری و استناد به کتاب.

آنگاه پس از پایان دادن به این بابها و مسایل بسیاری که در آنها آمده است، به باب «توحید» می رسد.

از اینجا می توان تصوری مختصر به دست آورد از نظام تربیتی اسلام: شروع از خرد و شناخت عنصر تعقل و بکار گرفتن آن، آنگاه پرداختن به علم و دانایی و آگاهی، آنگاه خداشناسی از روی بصیرت،

سپس شناخت رهبر (کتابُ الحُجَّه)، و پس از تحصیل شناخت صحیح وارد شدن به صحنه حیات.

و این همه ارزش علم، جز با کتابت و نگارش محفوظ نمی ماند.

کتاب عنصری است که بوسیله قلم بوجود می آید، قلمی را که اگر در دست انسان مثبت باشد خدا به آن سوگند می خورد (۱) خداوند تبارک و تعالی انبیاء و ائمه: را نسبت به سایر بشر در مقامی بالاتر و والاتر قرار داده است و پس از ایشان اصناف مردم به حسب فعالیتها و خدماتشان هر کدام دارای ارزشی می باشد.

البته تمامی مردم در پیشگاه عدل الهی ابتداً مساوی می باشند ولکن اعمال و رفتار آنها ارزش می بخشد در بین اصحاب صناعات و دسته های مختلف مردم، عالمان صاحبان کتاب دارای ارزشی ویژه می باشند.

ص:۱۲

۱- (۱)) . ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ * ن ، سوگند به قلم وآنچه می نویسند قلم: ۱

لـذا مقام آنان پس از انبیای الهی و ائمه: بالاترین جایگاه است چرا که انسانها به واسـطه علوم و تألیفات آنان امورشان را تنظیم و روحیات و ملکات اخلاقیشان را تکمیل می نمایند. به واسطه اندیشه های آنان و تألیفات آنان شهرها آباد می گردد و انسانها از گمراهی نجات پیدا می کنند و تمام صنوف مردم محتاج صاحبان اندیشه و تألیف کتاب و نشر علم توسط آنان می باشند.

انواع کتابها

اشاره شد که در فرهنگ دینی ما توصیه زیادی به ثبت و نگارش مطلق علم شده است امّا آیا این دلیلی است بر اینکه هر کتابی خواندنی است؟ و یا ارزش صرف وقت جهت مطالعه آن را دارد؟ به طور کلی کتاب بر ۲ قسم است:

کتب حاوی مطالب منفی:

برخی از کتب و نوشته ها حاوی مطالب خیالی و پوچ و بی اساس و باطل می باشد و در جهت تخریب

اخلاق و انسانیت تألیف شده است.

نگارنـدگان آن کتب بدون رعایت تقوای الهی و بدون توجه به شئوون بشری با تألیفات و اندیشه های خود، بشر را از مسیر حقیقی و درک کمالات و فیوضات جدا کرده و به وادی ضلالت و گمراهی می کشاند.

اسلام از این دسته از کتب به عنوان کتب «ضالّه» گمراه کننده نام می برد و خواندن و خرید و فروش و نگهداری آن را حرام می داند.

در این باب فقهای عظیم الشأن مباحث پربار از لحاظ فقهی مطرح کرده اند، البته تنها در یک صورت و آن هم برای پاسخگویی به اباطیل آنان مطالعه این کتب برای متخصصین بلامانع است.

اگر این گونه مؤلفین از نوشتن این گونه کتابها امتناع می کردند، باطل این مقدار گسترش نمی یافت و بشر تا این حد گمراه نمی شد. چه انسانهایی که در طول تاریخ با شبهه افکنیِ این گونه کتب، از مسیر حق خارج شده اند و کسانی که در نشر و تنظیم این کتب دخالتی دارند در معصیت تمامی

ص:۱۴

گمراهان که به این وسیله گمراه شده اند شریک می باشند. اینان با این گونه کتب، میدان جولان باطل را گسترده کرده اند و ظلم عظیمی به خود و بشریت نموده اند.

۲ کتب حاوی مطالب مثبت:

کتابهایی که جهت رشد انسان در زمینه های مختلف فردی و اجتماعی و علوم مختلف تألیف شده است از کتب مثبت و دارای ارزش مطالعه و صرف وقت به شمار می آید چه آن دسته از علومی که مورد نیاز زندگی مادی بشر و چه آن دسته از علوم که مورد نیاز زندگی معنوی بشر است و در جهت رشد انسان و تربیت و تکامل او و ساختن بنای تمدن و شخصیت او می باشد.

این گونه کتابها است که این همه پیرامون آن تعریف و تمجید در منابع اسلامی نقل شده است و حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این گونه کتب را باغهای علما نامگذاری فرموده است که: «الْکُتُبُ بَساتینُ

العُلَمَاء» (۱).: «کتابها باغهای اندیشمندان است».

کتب مثبت وسیله ای برای هدایت

کتابهای مثبت اسـلامی عالی ترین مبیّن فرهنگ وحی و زحمات انبیاء و امامان: در همه دوره ها و اعصار بوده و بیشترین ثواب ویژه مؤلفان آن است چون عبادتی بزرگ از طریق هـدایت و ارشاد مردم و رسانـدن آنها به عالی ترین درجات انسانی و انتقال علوم الهی و معنوی به مردمان و حفظ و حراست از کلام گهربار ائمه معصومین: انجام داده اند.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله در باب هدایت یک انسان به امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید:

«لأَـن یَهـدِیَاللَّهُ عَلی یَریْکَ رَجُلاً خَیْرٌ مِمّا طَلَعَتْ عَلیهِ الشَّمْس أو غَرُبَتْ» (۲). «اگر خداونـد به دست تو یک نفر را هدایت کند بهتر است از آنچه خورشید

ص:۱۶

۱- ((۱)) . غررالحکم ۹۴: ، حدیث ۱۹۲.

۲- ((۲)) . مکشاه الأنوار: ۷۰۱

بر آن طلوع یا غروب می کند».

هـدایت الهی که توسط تألیفات گرانقـدر مؤلفین شامل حال بشـر می شود باب خیر عظیمی است که از این خیر دائماً صاحبان تألیف بهره منـد می شونـد و بر انسان نیز واجب است که غیر از آموختن لازمه های زنـدگی مادی، به تحقیق در امور معنوی و استفاده از مبانی دینی نیز بنماید.

حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام خطبه ای دارنـد که در این خطبه می فرماینـد: خداونـد متعـال با کتابهایی که از جانب خود نـازل کرده است و در این کتابهـا دلایل آشـکار خود را بیان فرموده و آیات خود را در این کتابها قرار داده هیـچ عـذری برای کسـی در قیـامت نسـبت به برشکسـتگی معنوی برای این چنـد روز دنیـا باقی نگـذارده است وجود این همه حجت، انسان نمی تواند خود را از دایره هدایت الهی محروم بدارد.

ارزشمندترین کتب هستی

کتبی که حضرت حق برای هدایت انسان قرار داده و خود نویسنده این کتب می باشد سه کتاب است:

ص:۱۷

۱-کتاب تشریع:

یکی از کتبی که حضرت حق خود مؤلف آن است مجموعه کتب آسمانی است که از جانب خدای متعال به وسیله انبیای اولوالعزم برای هدایت بشر و الگوگیری انسانها و دانستن طریقه صحیح زندگی در دنیا و مهیا شدن و بار بستن برای سفری عظیم و بهره برداری از آثار استفاده مثبت از این کتب مقدس در آخرت نازل فرموده است.

مهمترین کتب آسمانی قرآن کریم است که توسط آخرین پیامبر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرو فرستاده است. کتابی که مایه هدایت انسانها و نزول رحمت مادی و معنوی است:

«هدیً و رَحمَةً للمؤمنین».

انسانهایی که می خواهند در طریق سعادت ابری واقع شوند باید قرآن بیاموزند و آن را تلاوت کنند و برای درک معانی آن از محضر ائمه اطهار: کسب فیض کنند به همین دلیل در روایات اسلام ثواب بسیار زیادی برای خواندن قرآن بیان شده است که ثواب خواندن هیچ کتابی به آن نمی رسد.

ص:۱۸

امـام صـادق علیه السـلام ارزش خانه ای که در آن تلاوت قرآن می شود را چنین بیان کرده انـد: «خانه انسان مسـلمانی در آن تلاوت قرآن نماید مانند ستاره درخشانی که زمینیان می بینند برای آسمانیان جلوه می کند». (۱)

و پیـامبراکرم صـلی الله علیه و آله می فرمایـد: «خـانه ای که در آن قرآن زیاد تلاوت شود خیر و برکت آن زیاد خواهـد شـد و همانگونه که ستارگان آسمان برای زمینیان نورافشانی می کنند آن خانه برای آسمانیان نورافشانی خواهد کرد». (۲)

وقتی آثـار تلاـوت قرآن در خـانه ای به این حـد باشـد آیـا می توان تصور نمود که ارزش تلاـوت آن برای افراد به چه مقـدار خواهـد بود؟ آیـا شایسـته است که این کتـاب باعظمت که مهمترین و با ارزشترین کتابها محسوب می شود به گوشه خانه ها و کتابخانه ها و مساجد و... کشانده شود و فقط به عنوان یک نماد و یا سمبل مسلمانی از آن استفاده

۱- (۱)) . الکافی : ۲/۶۱۰ ، حدیث ۲.

۲- (۲)) . الکافی : ۲/۶۱۰ ، حدیث ۱.

شود؟.

۲-کتاب آفاق:

کتاب آفاق، نظام عظیم آفرینش و هستی است که در مقام اراده حضرت حق لباس خَلق بر تن کرده و جلوگری می نماید.

آسمانها و کهکشانهای آن، ستارگان و سیارات و عجائب شگفت آور آفرینش آن که خود کتابی عظیمی است بخشی از این تألیف زیبای خداوندی است و در هر یک از این مخلوقات، عجائبی است که خود دنیای عظیمی می باشد و در این مقال تنها به این مسأله اکتفا می شود که:

شنیدستم که هر کوکب جهانی است

جداگانه زمین و آسمانی است

زمین در جنب این افلاک مینا

چو خشخاشی بود در قعر دریا

۳- کتاب انفس:

کتاب انفس کارگاه وجود انسانی است که خداوند در این کتاب آیات و نشانه های خود را تألیف نموده است کتابی که خداوند درباره آن می فرماید:

«سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي آلْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ». (۱)

«به زودی نشانه های خود را در کرانه ها واطراف جهان ودر نفوس خودشان به آنان نشان خواهیم داد تا برای آنان روشن شود که بی تردید او حق است».

خداوند تبارك و تعالی با قلم صنع خود کتاب وجود انسان را تألیف نمود و در این تألیف گرانمایه گوهر اختیار را برای کسب کمالات قرار داد تا انسان به آن مقامی نایل شود که حتی ملائکه توانایی نیل به آن مقام را ندارد.

آری! اگر انسان کتاب وجود را آنچنانکه او نوشته است مورد دقت قرار دهد اسرار الهی برای او منکشف خواهد شد و حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در این زمینه فرمودند:

۱- ((۱)) . فصِّلَت: ۵۳

أتزعم أنک جرم صغير

وفيک انطوى العالم الاکبر

وانت الکتاب المبين الذى

باحرفه يظهر المضمر

«آيا گمان مى کنى که تو جسم کوچکى هستى در حالى که خداوند در وجود تو عالمى بزرگ را قرار داده است تو آن کتاب آشکارى هستى که با حروفش پنهانى آشکار مى گردد».

اين سه کتاب مانند ساير کتابها با حرکت زمان و رشد دانش در آياتش تغييرى پيدا نمى شود و از راه اين سه کتاب است که انسان به توحيد و جهان بينى مثبت و انسان شناسى و عناصر سازنده انسانيت و آينده جهان به ويژه عالم پس از مرگ و بسيارى از حقايق نايل مى شود و عالم به اين سه کتاب چون ائمه اطهار:و عالمان ربانى در رأس همه عالمان و دانشمندان است و چراغ راه انسانها مى باشد.

ص:۲۲

مشکلات تحصیل علم در گذشته

انسانی که ارزش خود را بداند و توجه نماید که او

موجودی نیست که عمر خود را به بطالت بگذراند و به وادی هلاکت و نابودی به واسطه ارتکاب گناهان کوچک و بزرگ بیافتد، تمام مشکلات را به جان می خرد تا به هر وسیله ممکن به داروهای شفابخش جان خویش دست یابد و کلامی ناب را از طبیبان حاذق دریافت نماید و بر زخم جان و قلب و روح خویش نماید.

اما امروزه با وجود کتابخانه های متعدد و یا آنچه امروزه جایگزین کتاب شده و در عصر ارتباطات بسیاری هستند که زحمت ارتباط بسیار ساده با کتاب و یا اهل علم را به خود نداده و با بی توجهی به مسائل دینی و الهی شقاوت را بر سعادت ترجیح می دهند. با نگاهی به گذشته و مطالعه احوال گذشتگان و کیفیت ارتباطات و چگونگی دسترسی به علوم و معارف الهی شاید توجه و دقت بیشتری به این حقیقت شود. آنان که انواع اقسام خطرات را به جان می خریدند تا بتوانند سعادت دنیا و آخرت خود را تأمین نمایند. به گوشه ای از این حقایق دقت فرمائید.

ص:۲۳

حکایت یکی از شیعیان امام هادی علیه السلام

یکی از ارادتمندان وجود مبارک حضرت هادی علیه السلام به نام صَقربن ابی دُلَف نقل می کند:

زمانی که متوکل عباسی حضرت امام هادی علیه السلام را ظالمانه به شهر سامرا آورد و حضرت را حبس کرد خیلی علاقه مند شدم که در ایام زندانی بودن حضرت، خبری از وجود مبارک آن امام بزرگوار بگیرم. به دفتر رئیس زندان رفتم او من را می شناخت از من سوال کرد: برای چه اینجا آمدی؟ گفتم: آمدم شما را ببینم، ساعتی با شما بشینم و گفتگو کنم. فکرم این بود که در دفتر رئیس زندان بالاخره بشود خبری از وجود حضرت هادی علیه السلام گرفت اتاق و دفتر رئیس زندان جمعیت نشسته بود، جمعیت که رفت، خلوت شد من ماندم و رئیس زندان دوباره پرسید: برای چه اینجا آمده ای؟ چه کار داری؟ گفتم: که آمدم شما را ببینم و با شما صحبت کنم.

گفت: نه، تو آمده ای تا مولای خود را ببینی و به قصد دیدن من نیامده ای. چون تا وقتی که مولای تو

اینجا زندان نبود به دیدن من نمی آمدی. گفتم: من مولایم متوکل عباسی است.

زنـدانبان گفت: متـوکلی که نـاحق است امّـا امـام هـادی علیه السـلام مولـی برحـق تو و من است تو فکر کردی که من رئیس زندان متوکل هستم و بی معرفت و بی رابطه نسبت به اهل بیت: می باشم و با بودن حضـرت هادی: من دیگری را به ولایت و مولویت قبول دارم؟

زندانبان گفت: صبر کن، یکی از مقامات دولتی نزد مولای ماست بیرون بیاید من تو را خدمت حضـرت علیه السلام می فرستم تا چهره مبارکشان را زیارت کنی و اگر حرفی هم داری با حضرت بزنید.

این کارهـا جـان کف دست گرفتن بود آن هم زمـان متوکـل اگر می فهمیدنـد که اینها شـیعه هسـتند با امام برحق رابطه دارند قطعه قطعه شان می کردند.

کودکی را صـدا کرد، که ظاهراً فرزنـد خود او بوده، گفت: دست ایشان را بگیر و نزد این زندانی ببر. وقتی من وارد اتاق شدم دیدم حضرت امام هادی علیه السلام بر حصیر کهنه ای و قبری نیز داخل حفر شده است.

ص:۲۵

معلوم بود که متوکل دستور داده که اتاق کوچک باشد، و لوازمی نداشته باشد و قبرش را هم بکنید تا حکمش را بدهند. تا چشمم به قبر افتاد نتوانستم خودم را نگه دارم، حضرت علیه السلام مرا دلداری دادند فرمودند: یقین بدان که از اینها آسیبی به من نخواهد رسید به این قبر نگاه نکن.

گفتم: یابن رسول اللّه! حالا که پروردگار به من توفیق داد، شما را زیارت کردم دلم می خواهد حدیثی را که از وجود مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل می کنند من برای شما بخوانم و شما برای من معنی کنید چون من معنی آن را نمی فهمم؟ فرمودند آن حدیث چیست؟ گفتم: از قول جدتان پیامبر نقل می کنم که فرمودند: «لا تُعادُوا الأیامَ فتُعَادیکُمْ».

«با روزها دشمنی نکنید که در این صورت روزها با شما دشمنی خواهند کرد».

حضرت روایت را چنین معنا کردند که: «روزها تا زمانی که آسمانها و زمین پابرجاست ما اهل بیت: هستیم و شنبه نام رسول خداست و یکشنبه کنایه از امیرالمؤمنین علیه السلام است و دوشنبه کنایه از حسن و

حسین۸ است و سه شـنبه کنایه از علی بن الحسین علیه السلام و محمدبن علی علیه السلام و جعفربن محمد علیه السلام است و چهارشـنبه کنایه از موسی بن جعفر علیه السلام و علی بن موسی علیه السلام و محمدبن علی علیه السلام و من است و پنج شنبه کنـایه از فرزنـدم حسن بن علی علیه السـلام است و جمعه کنایه از فرزنـد فرزنـدم (امام زمان) است... و این معنی ایام است که نباید در دنیا با آنان دشمنی کنی که در صورت دشمنی در آخرت با تو دشمنی خواهند کرد».

و در آخر امام علیه السلام فرمودند:

«خداحافظی کن و برو که امنیتی برای تو نیست». (۱)

این یـک اتمـام حجت است که نمونه اش در تاریـخ بشـر کم نبوده است که می شود انسـان در یـک محیـط فاسـد، و آلوده و شیطانی قرار بگیرد و حتی شغلی هم از طرف مفسدان و شیاطین داشته باشد ولی بنده خدا باشد.

۱- (۱)) . الخصال : ۴۹۳/۲ ، حدیث ۲۰۱ ؛ بحارالانوار ۸۳۲/۴ ، ۰۶ ،حدیث ۱.

نمونه هایی دیگر

تنها این زندانبان نبود که در خلوت دفتر زندان به صَـِقربن ابی دُلَف می گوید مولای برحق امام هادی علیه السلام است، بلکه افراد زیادی در تاریخ پیدا می شوند که با وجود اینکه در دستگاه حکومت ظالم بودند حق را می شناختند و به او معرفت داشته و پیرو دستورات الهی بودند. فاسد که نمی تواند عهده دار مقام مولویت بر عباد خدا باشد.

«النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ». (۱):«پیامبر، نسبت به مؤمنان از خودشان اولی وسزاوارتر است»

ولایت از آن پاکان عالم و انبیاء خدا و ائمه طاهرین: و فقهای واجد شرایط الهی و اسلامی است.

در سوره مومن خداوند داستان شخصی را بیان می کند که از کارمندان عالی رتبه دربار فرعون بود و در پنهان، صادقانه به موسی بن عمران علیه السلام ایمان آورده بود.

۱- ((۱)) . احزاب: ۶

البته اینان از طرف اولیای الهی مجاز بودند که در این دستگاهها وارد شوند.

در کتابهای ما موجود است که وجود مبارک حضـرت سکینه۳ بیش از هفتاد سال عمر کردنـد تا اواخر حکومت بنی امیه زنده بودنـد و بـا خیلی از زنانی که شوهرانشان دست انـدرکار حکومت بودنـد ارتباط داشـتند دیـدن ایشان می آمدنـد و پای درس ایشان شـرکت می کردند و ایشان را به مهمانی دعوت می کردند و این بزرگوار از طرف زنان وابسته به حکومت خیلی کارها را توانسـتند جلوگیری کننـد و در مقابل بنی امیه ایسـتادگی کردند. فردای قیامت یک عده ای از این گونه چهره ها بر دیگران حجتند بر کسانی که نه قدرت و نه محیط آنها را داشـتند. اینان با وجود فساد زیاد دستگاه های حکومتی خود را نمی باختند و دین خود را از دست نمی دادند.

ص:۲۹

مطالعه کتاب و تبدیل ندانسته ها به دانسته ها

چقدر خوب است که انسان ندانسته ها را با اهل

حقیقت تبدیل به دانسته ها کند. چون ندانسته های ما عدد ندارد ولی دانستنیهای ما محدود است. ما چقدر می دانیم؟ ما نباید هیچ وقت به دانسته های خود قناعت کنیم. انسان در مقابل خود و خدای خود مسئول است، ظرف زمانی عمر را نباید به بیهودگی گذراند، انسان باید عمر خود را صرف دانش اندوزی و علم اندوزی بنماید و فرصتی را که خدا به او داده خرج مطالعه و پژوهش کند و در حدّ علم خود کتاب بخواند و تحقیق کند و کتب ارزشمند دینی را مطالعه نماید و عمر را در راه کسب معرفت صرف نماید.

مطالعه کتاب و جلوگیری از تضییع عمر

باید به کتابهای مختلف دینی و اسلامی روی آورد. کتاب های بسیاری نوشته شده و این تألیفات گرانمایه نیاز هر مقطع سنی را مرتفع می کند. تاریخ پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله ، تاریخ انبیاء، تاریخ ائمه:، تاریخ اولیاء، تاریخ بزرگان دین، تاریخ شخصیتهای انسانی و مطالعه کتب ارزشمندی که پیرامون حیات مادی

و معنوی و جسـمی و روحی انسان نگاشـته شده است. عمر را نباید ضایع کرد که اگر این مسـئله اتفاق بیافتد انسان روز قیامت مسئول است. مطالعه کردن در حال و در تصحیح اندیشه و فکر اخلاق انسان اثر دارد.

مرحوم آیت اللّه العظمی بروجردی ظـاهراً ۸۸ سالشـان بود که از دنیـا رفتنـد. یکی از فرمایشـان زیبای، پرقیمت ایشان این بوده است که در اواخر عمرشان به یکی از علمای بزرگ فرموده بودند که خدا را شـکر می کنم که یک ساعت عمر ۸۸ ساله ام را ضایع نکرده ام. چه سرمایه ای بالاتر از عمر است؟ چه مایه ای بالاتر از عمر است؟

«وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِی خُسْرٍ». (۱) : «سوگنـد به عصـر [ظهور پیامبر اسـلام صـلی الله علیه و آله] بی تردیـد انسان در زیان کاری بزرگی است.»

۱- (۱)) . عصر: ۱و۲

همه درون چاه خسارت هستند. چه عمل صالحی بالاتر از این است که انسان به دانایی خود بیافزاید.

به هر جهت استفاده از عمر از واجبات الهی است و در ساحل اندیشه های بزرگان و اهل بیت: و در پای سخن کتاب نشستن، بالاترین بهره وری از عمر می باشد.

سخن گفتن پیرامون کتاب دلیل آوردن برای آفتاب است و برای ما ایرانیان که دو تمدن بزرگ جهانی یعنی تمدن ایرانی، ایرانیت و ملیت کشور گرانبهای خود و تمدن دین یعنی اسلام عزیز را داریم باید کتاب و کتابخانه ارزش ویژه ای داشته باشند چرا که میدانیم تمدن و فرهنگ هر قوم مبتنی بر کتاب است و زیبا آنجاست که مذهب ما نیز بر کتاب استوار است این مذهب معجزه اش کتاب است و نخستین پیغامش این است:

ص:۳۲

«اقْرَأْ» (۱) : «بخوان»

سپس اولین ستایش که از خدای متعال می شود.

«رَبُّکَ الْأَکْرَمُ» «پروردگارت کریم ترین [کریمان] است»

است، چرا او را گرامی ترین می نامند که:

«الَّذِی عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» «همان که به وسیله قلم آموخت»

پروردگار تو کسی که تو را بوسیله قلم تعلیم می دهد و آنچه را که انسان نمی داند و باید بداند را به او می آموزاند.

۱- (۱)) . * * * * بخوان به نـام پروردگارت که [همه آفریـده ها را] آفریـده ؛ [همانکه] انسان را از علق به وجود آورد . بخـوان در حـالی کـه پروردگـار تکریم ترین [کریمـان] است . همـان که به وسـیله قلمآموخت ، [و] به انسـان آنچه را نمی دانست تعلیم داد عَلَق ۱ - ۵

سخن پایانی

برای ما کتاب، یک مربی بزرگ می باشد و در پرتو این مربی است که انسان حقیقت فراموش شده خود را باز می یابد و توجه و بکارگیری صحیح آن موجب شناخت خویشتن و شناخت حقایق عالم می شود.

آنچه در عالم، غیر از معرفت و کسب معرفت است همه بلهوسی و تاریکی و جهل است چرا که فرزانگان تنها ماندگاران عالم هستند و فرزانه کسی است که از عالم فانی و دنیای مادی گذشته و روی دل به چهره آخرت کرده است و در کسب معرفت از مرداب گمراهی به بستان هدایت قدم گذاشته است.

ص:۳۴

حـال دنیـا را بپرسـیدم من از فرزانه ای گفت:یـاخوابیست،یـا وهمی است یا افسانه ای گفتمش: احوال عمر ای دل بگو با ما که چیست؟گفت: یا برقی است یا شمعی است یا پروانه ایگفتمش: اینان که می بینند چون دل بسته اندگفت: یا کورند یا مستند یا دیوانه ای

ص:۳۵

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹